

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ภาพยนตร์กับการประกอบสร้างพื้นที่ของวัยรุ่นในสังคมไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาถึงการประกอบสร้างพื้นที่ของวัยรุ่นผ่านภาพตัวแทนในสื่อภาพยนตร์ไทย อีกทั้งศึกษาการอ่านความหมายของผู้รับสารวัยรุ่นเกี่ยวกับการประกอบสร้างพื้นที่ของวัยรุ่นในภาพยนตร์ว่าสอดคล้องหรือแตกต่างไปจากการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในโลกความเป็นจริง หรือเป็นไปตามบรรทัดฐานหลักของสังคมอย่างไร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาในพื้นที่หลัก 4 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ด้านการเรียน พื้นที่ด้านครอบครัว พื้นที่ด้านมิตรภาพ และพื้นที่ด้านความรัก ตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่ (Space) ในภาพยนตร์ แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับวัฒนธรรมย่อย (Communication and Subculture) แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation) และแนวคิดเรื่องการเล่าเรื่อง (Narration) และใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) ประกอบกับการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าในส่วนของตัวบทภาพยนตร์วัยรุ่นได้ประกอบสร้างพื้นที่ของวัยรุ่นให้เป็นไปตามบรรทัดฐานหลักของสังคม โดยเฉพาะในพื้นที่ด้านการเรียน และครอบครัว ถือเป็นพื้นที่การจัดระเบียบวินัยให้กับวัยรุ่น ประกอบกับในฉากจบของภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง ล้วนแต่ปลุกฝังให้วัยรุ่นประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย ตั้งใจเรียนหนังสือ เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นวัยรุ่นที่ดีของสังคม ส่วนในพื้นที่ด้านมิตรภาพ และความรักถูกประกอบสร้างให้เป็นไปตามบรรทัดฐานหลักของสังคมที่กำหนดให้เลือกคบเพื่อนดี หลีกให้ห่างจากเพื่อนไม่ดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับความรักในช่วงวัยเรียน เพียงแต่การเข้ารหัสความหมายในบางประเด็นอาจแตกต่างกันไปบ้าง เช่น กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำร่วมกันของวัยรุ่น การแสดงออกรวมถึงขอบเขตเรื่องความรักของวัยรุ่น เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่ด้านมิตรภาพ และความรัก วัยรุ่นถือเป็นเจ้าของพื้นที่ มีอิสระในพื้นที่ กิจกรรม หรือการกระทำบางอย่างวัยรุ่นกำหนดขึ้นมาเองได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งอาจจะขัดไปจากบรรทัดฐานหลักของสังคมอยู่บ้าง

สำหรับในส่วนของผู้รับสารวัยรุ่นเองก็มีการอ่านความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมหลัก (C ตัวใหญ่) และวัฒนธรรมย่อย (c ตัวเล็ก) โดยที่พื้นที่ด้านการเรียน และครอบครัว วัยรุ่นยอมรับการประกอบสร้างของภาพยนตร์ที่เป็นไปตามบรรทัดฐานหลักของสังคมซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมหลัก ส่วนพื้นที่ด้านมิตรภาพ และความรักวัยรุ่นเริ่มมีการต่อรอง ต่อต้านความหมายมากขึ้น โดยในพื้นที่ด้านมิตรภาพ การต่อรองอยู่ในลักษณะพบกันครึ่งทางระหว่างวัฒนธรรมหลัก และวัฒนธรรมย่อย ส่วนพื้นที่ด้านความรัก กลายเป็นพื้นที่ที่วัยรุ่นมีการต่อรอง และต่อต้านความหมายมากที่สุด โดยค่อนข้างไปทางวัยรุ่นซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมย่อย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่วัยรุ่นสร้างขึ้นมาเอง

Abstract

The study on “Film and Construction of Teenager Spaces in Thai Social” is a qualitative research which studied about the construction of teenager space through Thai films and also studied how the meaning interpretation of teenagers on space construction in films was relevant to or different from their real life and social norm. The research was covered in four major Spaces: Space of Schooling, Space of Family life, Space of Friendship and Space of Loving according to the concept of Space in Films, the concept of Communication and subculture, the concept of Representation, and the concept of Narration. The data collecting method used in this research is in-depth interview and group interview.

The results show that for screenplay, teenagers construct their space according to social norms especially space of schooling and space of family which are a good social reformation of teenager's disciplines. The ending scenes of these three films also show the contents making teenagers behaving in disciplines, paying attention on studying, respecting and believing the elder's words for becoming good teenagers in social. For the space of friendship and the space of loving, the space is also according to social norms which are about finding good friends, going away from the bad ones, and loving while studying but there are differences in encoding in some topics such as activities of teenagers, the way they act and all about love. Normally teenagers have freedom in space of friendship and loving. They can do anything they want to do in this space which may not in the way of social norms.

For the receiver, the meaning interpretation is different in each space. In the space of schooling and family, teenagers accept the construction of films which are according to social norms representing the dominant culture. They have more negotiation and opposition in the space of friendship and loving because these are the spaces which teenagers who are the representatives of subculture made them.